

Den frygtelige fantasi-følelse

*Italienernes anden forestilling
„I aften improviserer vi“*

I gaar aftes gav den fremragende trup fra Piccolo Teatro di Milano sin anden italienske specialitet: Pirandello. Fra Goldonis klassiske *commedia dell'arte* sprang vi frem til tyvernes modernistiske improvisationer, og fantasien drejede fra dagsiden til natsiden.

Pirandello var længe anset som en abstrakt hjerne-dramatiker for den intellektuelle portion, men i dag føler vi, at han ogsaa havde sin gale lidenskab, der holder ham levende paa scenen. „I aften improviserer vi“ minder i hans tidligere produktion mest om mesterstykket „Seks personer søger en forfatter“. Det er teater om teatret i teatret. Vi overværer en teaterleders forsøg paa at improvisere scenisk over en novelle. Vi ser skuespillere falde ind i og ud af illusionen, denne uhyggelige kunst, som de kan paa kommando. Vi ser dem fantasere videre end forfatteren, blande deres eget liv ind i legen, og pludselig opdager vi med en egen frysende forfærdelse, at det, vi kalder den haandfaste virkelighed, opløser sig i fantasi, og det, vi kalder fantasi har en stærkere virkelighed end det „virkelige“.

DET sicilianske familie- og skinsygedrama, der havde form og fasthed i novellen, antager fantastiske former, da skuespillerne først begynder at bearbejde det med det, fru Heiberg kaldte deres „fantasi-følelse“. Rent galt bliver det, da de har jaget den dirigerende instruktør paa porten og kan give sig illusionen helt i vold. Da lider og dør de saadan, at de „virkeligt“ er døden nær. Skuespillere vil man sige. Men har vi ikke alle den samme forfær-

dende evne i forskellig grad til at fantasi-føle? Og hvad er da „søgte følelser“, „sand virkelighed“? Det er Pirandellos kunst at plante alle disse spørgsmaalstegn som smertende pigge i vore tyrenakker.

Der hørte ingen særlige sprogkunderskab til at leve med i det væsentlige i dette pirandelloske „ekstemporalt-teater“ for viderekomne. Fremførelsen var lige fremragende i sine sceniske virkninger, de raffinerede dekorationer og lyseffekter som i sine skuespillermæssige præstationer. Der blev gøglet med opera-stil og leget med virkelighed og gennemspillet voldsomme affekter, altsammen med samme forrygende vitalitet og udtryksevne.

MARCELLO MORETTI agerede instruktøren dr. Hinkfuss som kunde den *commedia dell'arte*-trænede komediant kaffe det. Giusi Dandolo spillede overdaadig groteske som generalinden, og Antonio Battistella skabte en dødsscene, saa ikke bare skuespillerne, men ogsaa tilskuerne følte trang til at gaa ud af de tildelte roller for at yde hjælp.

Endelig arbejdede Valentina Fortunato sig op i en ekstase, som ikke ses paa disse breddegrader, hidset af sin skinsyge mand Tino Carraro. Med dette crescendo, hvor spil og virkelighed, liv og død er ved at gaa over i hinanden, godtgjorde Pirandellos kunst sin levskraft og truppen sin næsten uhyggelige formaaen i det melodramatiske.

Der er ikke noget at sige til, at de rystede tilskuere maatte afreagere i et lige saa fanatisk bifald og ustandselige fremkaldelser. Det var en stormende italiensk aften i alle maader.

H. E.